

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 488/2015-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. novembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Kmecom, M. R. Štefánika 2465, Vranov nad Topľou, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 288/2013 z 18. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. marca 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej

len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 7 Cdo 288/2013 z 18. novembra 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ bol v procesnej pozícii odporcu účastníkom konania o návrhu [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľka“) na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) vedeného na Okresnom súde Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C 103/2009. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 4 C 103/2009 z 20. septembra 2012 (ďalej aj „rozsudok súdu prvého stupňa“) vyporiadal zaniknuté BSM účastníkov konania tak, že „veci, ktoré patrili do BSM (byt č. [REDAKOVANÉ] na [REDAKOVANÉ] poschodí, vo vchode [REDAKOVANÉ] v bytovom dome súp. č. [REDAKOVANÉ], postavený na parc. č. [REDAKOVANÉ] - zastavané plochy a nádvoría o výmere 725 m², spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach a pozemku v podiele 7495/309472, ktoré nehnuteľnosti sú zapísané na [REDAKOVANÉ], k. ú. [REDAKOVANÉ], a v rozsudku vymenované hnutelné veci) prikázal do výlučného vlastníctva žalovaného v hodnote spolu vo výške 34.634,- eur. Žalobkyni uložil povinnosť vyplatiť dlh voči [REDAKOVANÉ], z úveru č. [REDAKOVANÉ] vo výške 600,- eur. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobkyni na vyrovnanie hodnoty jej podielu sumu 6.101,62 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.“. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Podľa okresného súdu vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že byt, ktorý je predmetom vyporiadania BSM, bol nadobudnutý z prostriedkov z predaja rodinného domu, ktorého výstavbu financovali v prevažnej miere rodičia sťažovateľa. Preto sumu 23 030,77 €, ktorá bola darovaná rodičmi sťažovateľa a ktorú sťažovateľ vynaložil zo svojho oddeleného majetku na spoločný majetok, započítal na celkovú hodnotu BSM v sume 34 634 €. Rozdiel predstavuje sumu 11 603,23 € a z nej podiely účastníkov na mase BSM, ktoré sú rovnaké, predstavujú sumu 5 801,63 €. Okresný súd preto po zohľadnení dlhu z poskytnutého úveru zaviazal

sťažovateľa zaplatiť navrhovateľke na vyrovnanie sumu 6 101,62 €. Na základe odvolania navrhovateľky Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 13 Co 6/2013 z 3. septembra 2013 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“) potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa „vo výroku o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov a prikázaní vecí do výlučného vlastníctva žalovaného v hodnote 34.634,- eur, vo výroku o povinnosti žalobkyne vyplatiť dlh voči [REDAKOVANÉ], z úveru č. [REDAKOVANÉ] vo výške 600,- eur a vo výroku o trovách konania“ a súčasne zmenil rozsudok súdu prvého stupňa „vo výroku o povinnosti žalovaného plniť žalobkyni na vyrovnanie jej podielu tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu 17.617,- eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku“. Odvolací súd zároveň zaviazal sťažovateľa zaplatiť navrhovateľke trovy odvolacieho konania v sume 1 138,15 €. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že nie je možné zohľadniť investíciu sťažovateľa do rozostavaného rodinného domu, keďže tento netvorí predmet BSM. Z tohto dôvodu podľa odvolacieho súdu hodnota majetku patriaceho do BSM sa v danom prípade má rozdeliť na polovicu. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, v ktorom namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, teda dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľa zamietol podľa § 243b ods. 1 OSP a sťažovateľa zaviazal na náhradu trov odvolacieho konania v sume 278,35 €, pričom nezistil ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 OSP, ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

3. Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že postupom a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ako aj postupom a rozsudkom odvolacieho súdu došlo k porušeniu ním označených práv podľa ústavy a dohovoru „v dôsledku aplikácie ústavne nekonformného a arbitrárneho právneho názoru v otázke prínosu odporcu do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov v spojení s otázkou nerovných podielov pri ich vyporiadaní, ktorý bol vyslovený tak krajským ako aj najvyšším súdom“. V tejto súvislosti sťažovateľ argumentoval, že v dovolaní, ktoré podal proti rozsudku odvolacieho súdu, namietal nesprávne právne posúdenie veci v

zmysle § 241 ods. 2 písm. c) OSP, pričom v dovolaní uviedol, že „... bolo povinnosťou krajského súdu pri výpočte finančného vyrovnania, ktoré je žalovaný povinný vyplatiť žalobkyni, prihliadať na náklady vynaložené žalovaným pri kúpe bytu. Finančné prostriedky na vyplatenie kúpnej ceny bytu boli získané z predaja rodinného domu postaveného za finančné prostriedky, ktoré darovali rodičia žalovanému.“. Na základe uvedeného je podľa sťažovateľa zrejmé, že vo svojom dovolaní namietal nesprávnosť rozhodnutia týkajúceho sa jeho požiadavky, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, ako aj jeho požiadavky na vyporiadanie BSM podľa miery, akou sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie spoločného majetku.

4. Podľa názoru sťažovateľa „Z obsahu podaného dovolania... nepochybne vyplýva, že sťažovateľ sa domáha posúdenia veci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva a posúdenia správnosti rozsudku krajského súdu tak v otázke prínosu sťažovateľa do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov ako aj v otázke stanovenia nerovných podielov pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva.

... V prípade aplikácie ustanovení § 41 Občianskeho súdneho poriadku pri posudzovaní obsahu podaní žalovaného krajským súdom v odvolacom konaní a najvyšším súdom v dovolacom konaní, by museli súdy dospieť k záveru, že požiadavka sťažovateľa ako žalovaného na vyhodnotenie jeho prínosu do bezpodielového spoluvlastníctva v spojení s otázkou nerovných podielov pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva je dôvodná a rozsudok okresného súdu... je vecne a právne správny.“.

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ]... na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v Bratislave sp. zn. 7Cdo 288/2013-334 zo dňa 18. novembra 2014 vo výroku o zamietnutí dovolania proti rozsudku Krajského súdu

v Prešove z 3. Septembra 2013 sp. zn. 13Co 6/2013 a vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania porušené boli.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo 288/2013-334 zo dňa 18. novembra 2014 vo výroku o zamietnutí dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 3. Septembra 2013 sp. zn. 13Co 6/2013 a vo výroku o náhrade trov dovolacieho konania zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trov konania v sume 355,73 € na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Dušana Kmeca... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

6. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

8. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

9. Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 288/2013 z 18. novembra 2014, ktorým najvyšší súd zamietol dovolanie sťažovateľa a zaviazal ho na náhradu trov dovolacieho konania. Vzhľadom na viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) ústavný súd považoval tvrdenie sťažovateľa o porušení ním označených práv aj postupom a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 13 Co 6/2013 z 3. septembra 2013, ktoré sťažovateľ uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, iba za súčasť jeho argumentácie (napr. III. ÚS 149/04, III. ÚS 235/05, II. ÚS 65/07).

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa čl. 47 odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

11. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhadu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu

s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010).

12. Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu, ktorý je podľa sťažovateľa nekonformný a arbitrárny „*v otázke prínosu odporcu do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov v spojení s otázkou nerovných podielov pri ich vyporiadaní*“. Podľa sťažovateľa najvyšší súd nesprávne posúdil obsah jeho dovolania z hľadiska jeho požiadavky na vyporiadanie BSM podľa miery, akou sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie spoločného majetku.

13. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako i práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

14. Poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru ústavný súd zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

15. Prvoradou úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (mutatis mutandis napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

16. Z napadnutého rozsudku vyplýva, že najvyšší súd ním zamietol dovolanie sťažovateľa, keď nezistil sťažovateľom tvrdený dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c) OSP spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom, ako ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 OSP, ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku svoj právny záver odôvodnil takto:

„Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti dovolania má v prípade dovolania, v ktorom bol uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p., osobitný význam práve úplné, vecne správne a efektívne vymedzenie dovolacieho dôvodu. Pri tomto dovolacom dôvode totiž dovolací súd preskúmava správnosť právneho posúdenia veci nižšími súdmi len z aspektov uvedených a dostatočne vysvetlených v dovolaní; nad rámec toho, čo dovolateľ uplatnil v dovolaní ako nesprávnosť právneho posúdenia, nie je dovolací súd oprávnený ani povinný skúmať, v čom ešte (čo v dovolaní nebolo uplatnené a vysvetlené) spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

Odporca v dovolaní namieta, že odvolací súd navrhovateľke uložili povinnosť zaplatiť mu nižšiu sumu na vyrovnanie vzájomných podielov, než zodpovedá ustanoveniu § 150 OZ, keď pri rozhodovaní nezohľadnil okolnosť významnú podľa tohto ustanovenia - že je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo to, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok. Išlo o peňažné prostriedky vo výške 23 030,77 € darované mu jeho rodičmi, ktoré investoval do výstavby rodinného domu a po predaji rozostavaného domu počas manželstva boli použité na kúpu bytu a splatenie úveru (vecí patriacich do BSM).

Ak zanikne BSM, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150 OZ (viď § 149 ods. 1 OZ). Vyporiadanie BSM podľa § 150 OZ pozostáva jednak zo stránky kvalitatívnej, t.j. usporiadania vlastníctva k jednotlivým veciam patriacim do BSM, jednak zo stránky kvantitatívnej, ktorá sa týka jednotlivých hodnôt účastníkov - bývalých manželov. Predmetom vyporiadania BSM je všetko, čo do tohto spoluvlastníctva patrilo a čo existovalo ku dňu jeho zániku. Vyporiadanie BSM sa vykonáva ako vyporiadanie v tzv. širšom zmysle, to znamená, že do úvahy sa berú a vyporiadávajú aj pohľadávky a dlhy vzniknuté za trvania manželstva účastníkov a ich spoločného hospodárenia.

Podľa § 150 OZ pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti. Dovolací súd uvádza, že toto ustanovenie upravuje zásady, z ktorých treba vyhádzať pri vyporiadaní BSM. Predmetom vyporiadania BSM je všetko, čo do tohto spoluvlastníctva patrilo a čo existovalo ku dňu jeho zániku. Základnou zásadou pre vykonanie vyporiadania BSM je, že podiely oboch manželov sú rovnaké (princíp parity). Z tejto zásady však zákon pripúšťa výnimky, ktoré umožňujú podiely určiť aj iným pomerom. V rámci vyporiadania BSM súd i bez návrhu musí prihliadnuť na to, čo bolo zo spoločného majetku vynaložené na oddelený (samostatný) majetok niektorého z manželov. Na druhej strane, manžel, ktorý vynaložil na spoločný majetok prostriedky, ktoré boli jeho výlučným vlastníctvom, je oprávnený požadovať, aby mu bola vrátená hodnota takto vynaložených prostriedkov späť do jeho výlučného vlastníctva. Tento refundačný nárok teda súd posudzuje len na návrh oprávneného subjektu.

Odvolací súd vychádzal z názoru, že peňažné prostriedky získané predajom rozostavaného domu sú súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov, časť z týchto prostriedkov bola použitá na kúpu bytu a splácanie úveru, zvyšok bol ponechaný rodičom

odporcu. Z týchto dôvodov už nepovažoval za možné zohľadňovať investíciu odporcu do rozostavaného rodinného domu, ktorý netvorí predmet BSM.

Dovolateľ spochybňuje právny záver odvolacieho súdu o nezohľadnení investícií peňažných prostriedkov darovaných mu rodičmi do spoločného majetku manželov a to pokiaľ ide o vyrovnanie hodnoty podielov manželov pri vysporiadaní BSM, ktoré sú rovnaké.

Podľa § 150 druhej vety OZ pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov je každý zo spoluvlastníkov oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo to, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, vyjadrená je tak zásada refundácie vynaložených nákladov z vlastného (výlučného) majetku do spoločného majetku.

*Manžel ale nemôže uspieť pri vyporiadaní BSM s každou refundačnou požiadavkou - t. j. nárokom na vrátenie toho, čo vynaložil zo svojho majetku na spoločný majetok. Možno nahradiť investície, ktoré sa v spoločnom majetku ešte prejavujú, pokiaľ pred zánikom spoločného majetku manželov nebolo z toho už všetko spotrebované (porovnaj napr. Bičovský, J.: *Bezpodílové spoluvlastníctví manželů*, Praha Orbis, 1979, str. 185, obdobne tiež Pokorný, M. a spol.: *Společné jmění manželů*, Linde Praha, 2000, str. 185).*

Počas trvania manželstva dochádza bežne k majetkovým presunom z oddeleného (výlučného) majetku manželov do ich spoločného majetku i naopak. Právna úprava napokon nevylučuje ani presun majetku v rámci oddeleného (výlučného) majetku manželov. Refundačný nárok jedného z manželov vzniká okamihom, kedy došlo k vynaloženiu takto oddeleného (výlučného) majetku na majetok spoločný, aj keď tento nárok možno uplatniť až po zániku BSM. Pri posudzovaní otázky refundácie (peňažných alebo vecných nákladov) je potrebné zohľadniť to, že musí ísť o vlastné prostriedky vynaložené na spoločný majetok, ktorý je predmetom vyporiadania (t. j. počíta sa s jeho rozdelením - prikázaním). Predmetom vyporiadania, ktoré spočíva v zistení a rozdelení spoločného majetku, môže byť totiž len ten majetok, ktorý existuje ku dňu zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov ako spoločný (viď R 104/67). Pôjde teda o také investície, ktoré sa v spoločnom majetku prejavujú. Rozostavaný rodinný dom, do ktorého mal dovolateľ investovať darované peňažné prostriedky mal byť predaný počas trvania manželstva, peňažné prostriedky z jeho predaja boli následne spotrebované (sčasti na splnenie záväzkov a sčasti

vynaložené na kúpu bytu), čo medzi účastníkmi nebolo sporné, napokon uvedené tvrdenie argumentačne využíva sám dovolateľ. Dovolateľ sa domáha zohľadnenia vlastných peňažných investícií vložených do spoločného majetku, ktorý ku dňu zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov neexistoval (netvoril majetok BSM). Takejto refundačnej požiadavke dovolateľa však v zmysle § 150 OZ nemožno vyhovieť, i keď inak nie je pochybnosť o investovaní vlastných peňažných prostriedkov do výstavby rodinného domu dovolateľom. Bráni tomu skutočnosť, že táto investícia sa vo vysporiadavanom majetku neprejavuje, rozostavaný rodinný dom totiž nie je predmetom vyporiadania BSM (netvorí masu BSM, nedochádza k jeho rozdeleniu - prikázaniu niektorému z manželov). Peňažné prostriedky získané jeho predajom boli spotrebované a tieto nemožno považovať za oddelený (výlučný) majetok niektorého z manželov. Refundačnú náhradu, tak ako ju požaduje zohľadniť dovolateľ, nemožno v zmysle § 150 druhej vety OZ akceptovať. Je tomu tak preto, že tu chýba splnenie základných právnych predpokladov pre realizáciu refundačnej náhrady a to investícia vlastného majetku, existencia veci patriacej do BSM, na ktorú bola investícia vynaložená a ktorá je predmetom vyporiadania (prikázania) BSM. Taká vec musí existovať v čase zániku BSM a tvoriť predmet vyporiadania BSM. Pokiaľ tak tomu už nie je, nie je možné pri vyporiadaní prihliadať na to, čo niektorý z manželov vložil ako investíciu na jej obstaranie. Súd môže totiž vyporiadať iba tie hodnoty a investície, ktoré tvorili súčasť BSM ku dňu jeho zániku. Dovolací súd nad rámec uvedeného všeobecne dodáva, že okolnosti nadobudnutia spoločného majetku manželmi sa môžu premietnuť do úvah o výnimke odôvodňujúcej prelomenie zásady rovnosti (parity) pri vysporiadaní majetku v BSM, ktorá vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké (porovnaj napr. I. ÚS 537/2012, bod II. odôvodnenia). Za takúto výnimku totiž možno považovať i to, ako sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie spoločného majetku, avšak i zohľadnenie takejto výnimky vylučuje, aby bol druhý z manželov zaviazaný na finančné vyrovnanie (viď napr. R 42/1972, str. 139, Z IV s. 499 a násl.). Nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) však z uvedeného hľadiska nebola dovolateľom spochybnená, preto sa ňou dovolací súd nezaoberal.“

17. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu dospel k záveru, že sťažostná argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu. Ústavný súd nezistil, že by najvyšším súdom aplikovaný postup pri hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutého rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

18. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku predovšetkým uviedol, že z hľadiska sťažovateľom uplatneného dovolacieho dôvodu preskúmal správnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom len z aspektov uvedených a dostatočne vysvetlených v dovolaní, keďže nad rámec toho, čo dovolateľ uplatnil v dovolaní, nie je oprávnený a ani povinný skúmať, v čom inom ešte spočíva nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Vzhľadom na to preskúmal rozhodnutie odvolacieho súdu len z hľadiska sťažovateľom uplatnenej dovolacej námietky, v zmysle ktorej krajský súd sa pri rozhodovaní o výške finančného vyrovnania neriadil ustanovením § 150 Občianskeho zákonníka, keď nezohľadnil to, čo sťažovateľ vynaložil zo svojho na spoločný majetok; teda investície získané darom od rodičov, ktoré sťažovateľ použil na výstavbu rodinného domu a ktoré po jeho predaji počas trvania manželstva boli použité na kúpu bytu a splatenie úveru (majetku patriaceho do BSM).

19. Sťažovateľ namietal, že dovolací súd neposúdil jeho dovolanie z hľadiska jeho obsahu, v dôsledku čoho sa nezaoberal správnosťou rozsudku krajského súdu aj z hľadiska vyporiadania BSM podľa miery, akou sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločného majetku. Vychádzajúc z obsahu dovolania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v ňom akcentoval práve svoj refundačný nárok, teda požiadavku na vrátenie finančných prostriedkov, ktoré boli ním vynaložené na spoločný majetok, a nesprávne právne posúdenie veci v tejto otázke. Námietku nesprávneho právneho posúdenia veci z hľadiska posúdenia okolností nadobudnutia spoločného majetku manželmi, resp. posúdenia miery, akou sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie a udržanie

spoločného majetku, čo odôvodňuje prelomenie zásady rovnosti pri vyporiadaní BSM, sťažovateľ v dovolaní neuplatnil. Preto podľa názoru ústavného súdu nemožno považovať za arbitrárny či ústavne nekonformný postup dovolacieho súdu, ktorý sa nesprávnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom z tohto hľadiska nezaoberal, súc viazaný sťažovateľom uplatneným dovolacím dôvodom a konkrétnymi okolnosťami preukazujúcimi nesprávne právne posúdenie veci uvedenými v dovolaní.

20. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku dospel k záveru, že na realizáciu refundačnej náhrady sťažovateľa nie sú splnené základné právne predpoklady, teda existencia veci patriacej do BSM, na ktorú bola investícia vynaložená a ktorá je predmetom vyporiadania. Vychádzal z toho, že taká vec musí existovať v čase zániku BSM a tvoriť predmet vyporiadania BSM, inak nie je možné pri vyporiadaní BSM prihliadať na investície niektorého z manželov na jej zaobstaranie. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol dostatok relevantných dôvodov, pre ktoré nebolo možné vyhovieť refundačnej požiadavke sťažovateľa, pričom svoj právny záver oprel aj o judikatúru všeobecných súdov. Ústavný súd preto nepovažuje postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru za arbitrárny či ústavne nekonformný. Podľa názoru ústavného súdu aplikácia ustanovenia § 150 druhej vety Občianskeho zákonníka najvyšším súdom v napadnutom rozsudku nie je zjavne neodôvodnená, nevykazuje znaky svojvôle a ani nepopiera zmysel a účel aplikovanej právnej normy a nie je v rozpore ani s judikatúrou všeobecných súdov. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že najvyšším súdom uskutočnený výklad relevantných ustanovení Občianskeho zákonníka pri rozhodovaní o vyporiadaní BSM vo veci sťažovateľa nepopiera účel či zmysel aplikovaných právnych noriem, a preto nie je v rozpore s požiadavkou ich ústavne konformného výkladu.

21. Keďže napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnený na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho súdu. Skutočnosť, že

sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 114/09) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

22. Pokiaľ sťažovateľ osobitne tvrdil porušenie základného práva na súdnu ochranu porušením princípu rovnosti účastníkov v konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy), ktorý je inak súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie, ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že čl. 47 ods. 3 ústavy upravuje rovnosť účastníkov v súdnom konaní z hľadiska možnosti uplatňovania ich procesných práv. Pokiaľ sťažovateľ odôvodňuje porušenie tohto článku ústavy arbitrárnosťou právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného v napadnutom rozsudku, takáto situácia je vylúčená.

23. Ústavný súd dodáva, že čl. 47 ods. 3 ústavy zabezpečuje rovnosť účastníkov konania v konaní pred všeobecným súdom. K jeho porušeniu môže dôjsť napr. v prípade, ak všeobecný súd v ním vedenom konaní poruší princíp rovnosti zbraní, v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku zvýhodní svojím postupom predchádzajúcim vydaniu rozhodnutia niektorého z účastníkov konania na úkor iného účastníka konania. Takúto situáciu však ústavný súd vo veci sťažovateľa nezistil (a ostatne ani sťažovateľ to v sťažnosti dostatočne konkrétne netvrdil).

24. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a obsahom základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

25. V dôsledku odmietnutia sťažnosti bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. novembra 2015